

Fördjupning 1 Regeringen bedriver en återhållsam finanspolitik

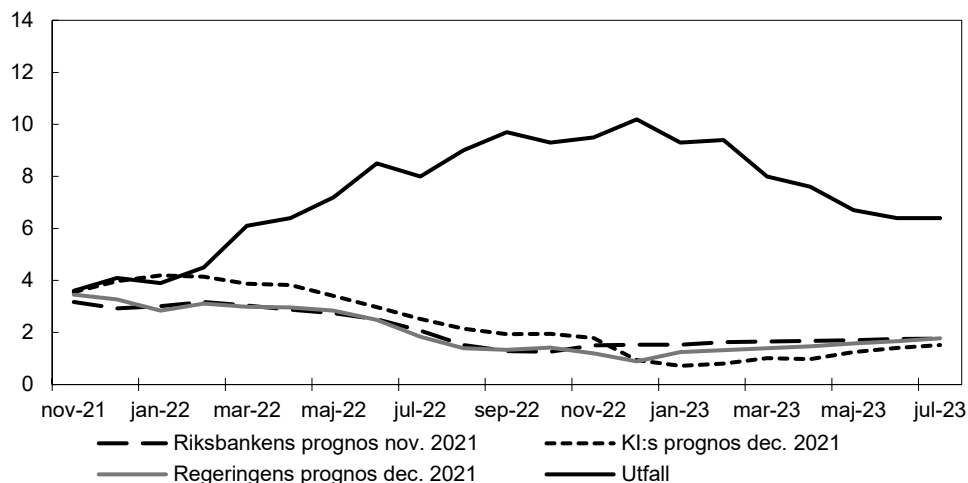
Finanspolitiken har flera olika uppdrag. Den behöver vara väl avvägd för att inte spä på inflationen och samtidigt bidra till att förbättra förutsättningarna för svensk ekonomi och lösa Sveriges samhällsproblem. Regeringen väljer därför att bedriva en återhållsam finanspolitik som varken driver upp eller ner efterfrågan i ekonomin. Skulle finanspolitiken vara expansiv riskerar den att hålla uppe inflationen och leda till att en mer åtstramande penningpolitik blir nödvändig. En sådan politik riskerar att leda till betydande kostnader för hushållen och samhället i stort. Det skulle också medföra risker för den finansiella stabiliteten och en sämre utveckling av sysselsättningen. En åtstramande finanspolitik skulle istället riskera att leda till nedskärningar i offentlig verksamhet och att viktiga strukturreformer fördröjs.

Finanspolitiken behöver vara återhållsam för att minska inflationen

Inflationen har fallit tillbaka under året, men den är fortfarande på en hög nivå. Kärninflationen, dvs. inflationen mätt med konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) exkl. energi, har däremot visat sig vara trögrörlig. Prognoserna pekar på att inflationen fortsätter att falla under 2024, men att det dröjer fram till 2025 innan inflationsmålet om 2 procent nås. Prognoser är dock alltid behäftade med osäkerhet, t.ex. var det få som förutsåg att den höga inflationen skulle bli så varaktig som den blivit (se diagram 1.1). Om inflationstrycket visar sig högre än väntat skulle en expansiv finanspolitik riskera att leda till att den höga inflationen blir än mer varaktig, med negativa konsekvenser för hela samhället. Finanspolitiken behöver därför vara återhållsam, till dess att utfall tydligt visar att inflationen närmar sig inflationsmålet.

Diagram 1.1 Prognoser och utfall för konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) enligt olika bedömare

Procentuell årlig förändring

Anm. Konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) är Riksbankens målvariabel för penningpolitiken. Inflationsmålet är preciserat som att den årliga förändringen i KPIF ska vara 2 procent.

Källor: Riksbanken, Konjunkturinstitutet (KI), Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Risken med en mer varaktigt hög inflation är att hushåll och företag börjar förvänta sig att inflationen stannar kvar på en hög nivå och därför anpassar sitt beteende efter det. En sådan utveckling riskerar att bli kostsam för hela samhället, eftersom den kommer att skapa ett behov av en åtstramande ekonomisk politik under lång tid för att få ner efterfrågan i ekonomin och i förlängningen inflationen. Erfarenheter från 1970-talet visar att om politiken är expansiv och driver på inflationen kan det bli mycket kostsamt att få ner inflationen, med en svag tillväxt och sysselsättning under längre tid som följd.

Strukturella reformer kan öka tillväxten på sikt

Det främsta verktyget för att få ner inflationen är penningpolitiken, men finanspolitiken samspelar med penningpolitiken. Finanspolitiken behöver även säkerställa att offentliga verksamheter kan upprätthållas och möjliggöra åtgärder som förbättrar den långsiktiga tillväxten. Finanspolitiken bör därför i detta läge inriktas på strukturella åtgärder som ökar sysselsättningen och den långsiktiga tillväxten i ekonomin. Till skillnad från penningpolitiken har finanspolitiken möjlighet att dämpa de negativa konsekvenserna av inflationen och stötta de svenska hushållen. En väl avvägd finanspolitik bidrar till att bördorna för att bekämpa inflationen fördelas jämnare. En sammantaget återhållsam finanspolitik kan förbättra den ekonomiska utvecklingen och samtidigt underlätta att få ner inflationen. Prioriteringar behöver göras och reformer behöver i stor utsträckning finansieras.

Finanspolitiken bidrar till att hantera den höga inflationen

Det är svårt att bedöma hur enskilda åtgärder påverkar inflationen. Regeringen utgår därför i sin bedömning från hur den samlade finanspolitiken påverkar efterfrågan i ekonomin. Som mått på detta används den årliga förändringen i det strukturella sparandet. Det strukturella sparandet är en beräkning av hur stort det finansiella sparandet i offentlig sektor skulle vara om konjunkturläget var balanserat. Om det strukturella sparandet förstärks jämfört med året före indikerar det att finanspolitikens inriktning är åtstramande. Ett minskat strukturellt sparande indikerar istället en expansiv finanspolitik.

Den föreslagna budgeten leder till ett i stort sett oförändrat strukturellt sparande 2024. Även nivån på det strukturella sparandet är i linje med överskottsmålet. Det indikerar att finanspolitikens effekt på efterfrågan är neutral jämfört med ett genomsnittligt år. Regeringen bedömer därför att finanspolitiken har en neutral påverkan på efterfrågan i ekonomin. Finanspolitiken bedöms därmed inte motverka penningpolitiken, utan bidrar istället till att den höga inflationen kan bekämpas.